

Võru Linnavolikogu 13.09.2023 määruse nr 12
„Võru Linnavolikogu 20. septembri 2017 määruse nr 14
"Võru linna arengukava 2017–2035" muutmine“
Lisa 1

Võru Linnavolikogu

VÕRU LINNA ARENGUKAVA 2017–2035

Võru 2017

1. Sisukord

1. SISUKORD	2
2. SISSEJUHATUS	3
1 VÕRU LINNA PEAMISED VÄLJAKUTSED JA ARENGUEELDUSED	4
1.1 LINNA ÜLDISELOOMUSTUS	4
1.2 ARENGUEELDUSED	6
1.3 VÄLJAKUTSED	7
2 STRATEEGIA	10
2.1 VISIOON 2035	10
2.2 PROGRAMMID	10
2.3 EESMÄRGID	11
2.4 STRATEEGIAKAART	13
3 ARENGUKAVA HINDAMINE JA AJAKOHASTAMINE	14
3.1 TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	14
3.2 ARENGUKAVA AJAKOHASTAMINE	14
4 TEGEVUSTE JA INVESTEERINGUTE KAVA	16
4.1 NOORTE PROGRAMM	16
4.2 VANALINNA PROGRAMM	17
4.3 KOOSTÖÖPROGRAMM	18
4.4 KOMMUNIKATSIOONI JA TURUNDUSE PROGRAMM	19
4.5 TARISTU JA LINNARUUMI PROGRAMM	21
4.6 ETTEVÕTLUSVALDKOND	25
4.7 SOTSIAAL- JA TERVISHOIU VALDKOND	26
4.8 HARIDUSVALDKOND	29
4.9 KULTUURIVALDKOND	32
4.10 JUHTIMINE	36

2. Sissejuhatus

Kohaliku omavalitsuse arengukavas on kokku lepitud elukorralduse peamised alused. Tegemist on strateegilise dokumendiga, milles on määratletud tegevused ja investeeringud Võru linna tuleviku kujundamiseks. Selles on majanduslikku, sotsiaalset, kultuurilist ja looduskeskkonda arvesse võttes kehtestatud kokkulepitud eesmärgid ning nende saavutamise viisid.

Kohalikku arengut juhitakse enamjaolt nelja olulise üksteisega seotud dokumendi abil¹. Arengukavas määratletakse peamised sihid, kuhu jõuda soovitakse. Samuti tuuakse kavas välja vajalikud tegevused ja investeeringud. Üldplaneering on arengukavas kokku lepitu ruumiline väljendus. Eelarvestrateegias määratletakse finantsplaan nelja eelseisva aasta kohta ning iga-aastases eelarves leiavad finantstegevused detailse väljenduse. Seega on arengukava ja üldplaneering olemuslikult üldisemad ning ambitsioonikamad dokumendid, mis võivad sisaldada enam plaane ja soove, kui konkreetseid finantsjuhtimise instrumendid st eelarvestrateegia ning aasta eelarve.

Võru linna arengukava aastateks 2017–2035 koostamine toimus perioodil jaanuar kuni mai 2017. Laiapõhjaline koostamise protsess hõlmas mitmeid kohtumisi ja seminare. Visiooni ja eesmärkide kokku leppimiseks korraldati visioonikonverents, kuhu olid oodatud kõik teemast huvitatud linnaelanikud. Hetkeolukorra täpsustamiseks, tegevuste ja investeeringute vajaduse välja selgitamiseks viidi läbi valdkondlikud seminarid (majandus, haridus, kultuur, sotsiaalvaldkond, kaasamine). Strateegia tutvustamiseks korraldati valdkondade ülene kohtumine. Elanikke kaasati ka avalike küsitluste kaudu, mis avaldati nii linna kodulehel kui ka ajalehes. Lisaks eelnevale toimusid arutelud kõikides linna allasutustes. Arengukava koostamise protsessi koordineerisid OÜ Cumulus Consulting konsultandid.

Arengukava koosneb kahest dokumendist: 1) arengukava ehk põhidokument ja 2) hetkeolukorra ülevaade, mis käsitleb detailset Võru linna olukorda arengukava koostamise ajal.

Põhidokument koosneb neljast osast. Esimeses osas on välja toodud Võru linna peamised väljakutsed ja arengueeldused, mis põhinevad hetkeolukorra ülevaate järeldestel. Teine, strateegia osa kirjeldab linna visiooni ning programmide ja eesmärkide kirjeldusi. Kolmandas osas on ära toodud arengukava rakendamise meetmed – tulemuslikkuse hindamine ja ajakohastamine. Neljandas osas esitatakse programmide ja valdkondlike tegevuste ning investeeringute kavad.

Hetkeolukorra ülevaade, mis aastal 2017 oli arengukava koostamise aluseks, koosneb kaheksast peatükist. Dokumendi koostamisel tugineti valdkondlikes töögruppides arutatule ja statistilistele andmetele.

---

¹ Arengukava, üldplaneering, eelarvestrateegia ja iga-aastane omavalitsuse eelarve.

1 Võru linna peamised väljakutsed ja arengueeldused

Võru linna peamiste väljakutsete ja arengueelduste kirjeldamisel on tuginetud hetkeolukorra pikemalt ülevaatele, mis koos tabelite ja joonistega on toodud arengukava lisa 2 (hetkeolukorra ülevaade).

1.1 Linna üldiseloostus

Võru asub Otepää kõrgustiku ja Haanja kõrgustiku vahel kulgevas, suures osas mandrijää sulavete uuristatud Hargla orundis. Linna pindala on 14 km², mis hõlmab muuhulgas kolme järve – Tamula, Kubija ja Kubija Veskijärv. Tamula järv on väikese Vahejõe kaudu ühenduses Vagula järvega. Loodest ja põhjast piirab linna Võhandu jõgi. Võru linna asutamise ajaks loetakse 21. augustit 1784, millist daatumit kannab Riia kindralkuberneri allkirjaga dekreet linna asukoha ja nime määramisega. Aasta hiljem kinnitati linna plaan, mille kohaselt kujundati linn korrapäraste, täisnurkselt ristuvate tänavate võrguna, mida ääristavad madalad puitehitised. Ajalooline tänavavõrk koos vanemas hoonestuses domineerivate ühekordsete puumajadega on tänaseni säilinud. Läbi aegade tuntuim võrukene on eesti rahvuseepose “Kalevipoeg” autor dr. Friedrich Reinhold Kreutzwald. Tema elu ja loominguga on võimalik tutvuda kirjaniku kunagises elumajas asuvas muuseumis. Tamula kaldal ajaloolises linnapargis asub Lauluisa Kreutzwaldi mälestussammas. Võru on olnud ka kuulus koolilinn. Näiteks aastatel 1921–1930 tegutses siin Võru Õpetajate seminar, mille direktoriks oli tuntud pedagoog ja kooliuuendusliikumise juht Johannes Käis. Lisaks eelpool toodule on oma osa Võru linna kultuurilises identiteedis erinevatel kultuuriüritustel (pärimustantsufestival, puhkpillifestival jne) ja kindlasti võru keelel. Võru linna tunnuslause “Üts ummamuudu liin” (üks isemoodi linn) kannab endas südamlikku hõngu, väärtustab Võrus elavaid sõbralikke ja avatuid inimesi ning väljendab Võrule omast elamise ja olemise viisi, piirkonnas kasutatavat murdekeelt, omanäolist puitarhitektuuri, kaunist loodust, rahva positiivset suhtumist "umasse" ja "häässe" ning omakultuuri tervikuna.

Võru linn oli ajaloolise Vana-Võromaa keskuseks, mis hõlmas kaasaegse Võrumaaga võrreldes palju suuremat maa-ala. Ajaloolise Võrumaa koosseisu kuulus ka suur osa praegusest Põlvamaast ja Valgamaale jäävad Hargla, Kaagjärve ja Karula ümbrus. Ka tänasel päeval ulatub Võru linna mõjuala maakonnapiiridest kaugemale. Võru on töörande sihtpunktiks paljudele Kagu-Eesti (lisaks Võru maakonnale ka Põlva ja Valga maakond) inimestele ja siin käib lapsi koolis nii lähivaldadest kui kaugemalt.

Linna läbib Peterburi-Pihkva-Riia raudtee Valga-Petseri raudteelõik ja Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee. Võru linna kaugused suurematest linnadest maanteed mööda (lühim marsruut) on järgmised: Põlva – 25 km, Tartu – 71 km, Valga – 73 km, Pihkva – 99 km, Riia – 225 km, Tallinn – 252 km.

31.12.2019 aasta seisuga elab Võru linnas 11 751 inimest ehk 33 % maakonna rahvastikust (Võru maakonnas elab kokku 35 779 inimest). Linna lähitagamaa moodustab 10 857 inimesega (30 % maakonna rahvastikust) Võru vald.

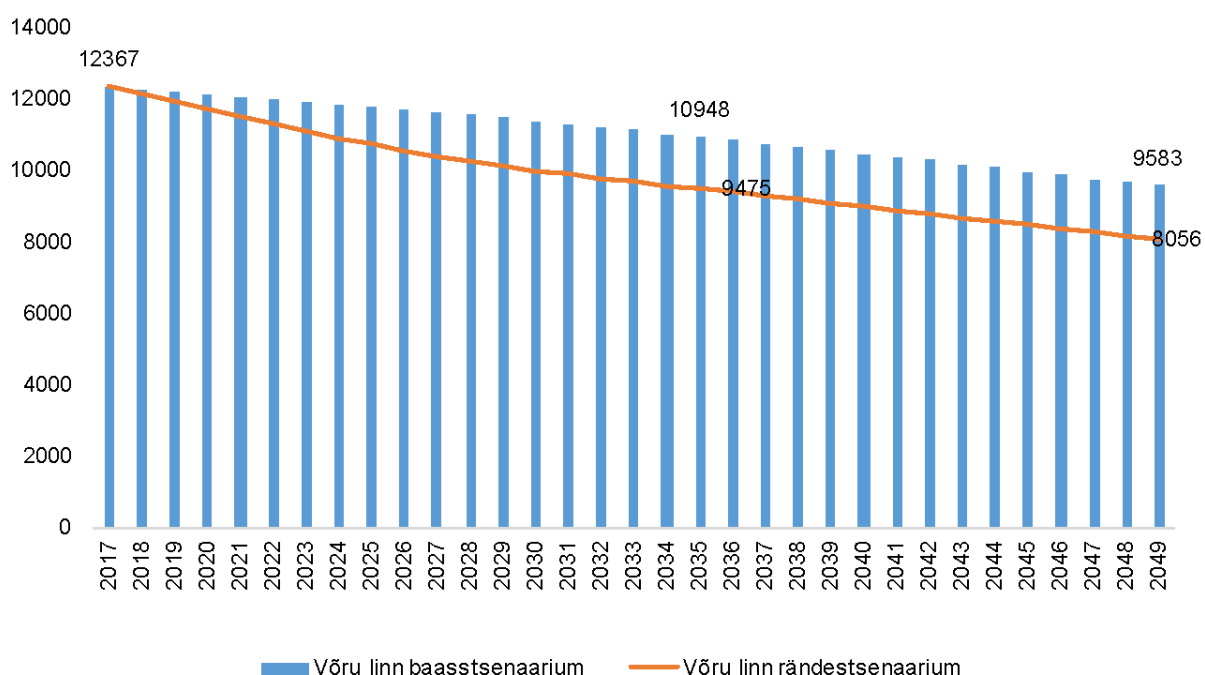
Võru linna rahvaarv väheneb võrreldes teiste maakonna kohalike omavalitsustega kiiremas tempos. Perioodil 2012–2017 on linna elanike arv vähenenud enam kui 1400 inimese võrra, mis moodustab 10% kogurahvastikust. Rahvaarvu kahanemise keskmine kiirus on olnud järjepidevalt u 2% aastas, samal ajal on teistes maakonna omavalitsustes kahanemistempo

aeglustunud. Kahanemine on toimunud nii väljarände (aastakeskmiselt on lahkunud 225 inimest kui saabunud) kui ka negatiivse loomuliku iibe (aastakeskmiselt on surnud 50 inimest enam kui sündinud) tagajärjel.

Arengukava planeerimisperioodi, st 2017.–2035. aasta teenusvajaduse määramiseks koostati rahvastikuprognos, mis põhineb 1. jaanuari 2017.a. seisuga rahvastikuregistris fikseeritud rahvastiku soolis-vanuselisel jaotusel ning diferentseeritud sündimus-, suremus- ja rände-eeldustel (vt joonis 1 ja lisa 2).

Prognoosi väljundiks on Võru linna kohta koostatud kaks stsenaariumit: baas- ja rände-stsenaarium. Baas-stsenaarium ei arvesta rändeprotsessidega ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Eeldus on, et aluseks võetud perioodi keskmine summaarne sündimuskordaja ja oodatav eluiga sünnimomendil jäävad prognoosiperioodi lõpuni muutumatuks. Rände-stsenaariumi puhul arvestatakse, et perioodil 2012–2016 toimunud, sooliselt- ja vanuseliselt diferentseeritud rändekäitumine jätkub, kuid sisse- ja väljaränne tasakaalustuvad aastaks 2030. Summaarne sündimuskordaja on tasemel 1,45 last naise kohta ja oodatav eluiga sünnimomendil jätkab viimasele kahele kümnendile omast kasvu.

Prognoosistsenaariumite alusel on võimalik öelda, et Võru linna rahvastik ei ole sisemiselt taastevõimeline. Viimaste aastate sündimus- ja suremuskäitumise jätkudes ning rände puududes väheneb Võru linna rahvaarv käesoleva arengukava planeerimisperioodi lõpuks, st aastaks 2035 u 11 000 inimeseni (2017. aastaga võrreldes u 12 protsenti) (vt joonis 1). Väljarände ja viimaste aastate sündimuskäitumise jätkudes ning oodatava eluea jätkuva pikenemise korral väheneb rahvaarv aastaks 2035 aga u 9500 elanikuni (23%). Vaadates põhilisi teenuste sihtrühmasid, siis lasteaiaaeglaste laste arv väheneb prognoosiperioodil kokku u 45%. Põhikooli- ja gümnaasiumiealiste arvukus püsib esialgu stabiilsena või isegi suureneb, kuid seejärel algab kiire langus. Tööealiste (eeldatavate maksumaksjate) arvukus kahaneb aastaks 2035 30% võrra. Eakate arvukus jääb samaks, aga osakaal kogurahvastikust kasvab 22%-lt 30%-ni.

Joonis 1. Rahvaarvu prognoos aastani 2048

Võru linna rahvastikuareng sõltub eeskätt rändekäitumise muutumisest. Perioodil 2012–2016 moodustas loomuliku iibe osatähtsus Võru linna rahvaarvu muutuses vaid 24%, Võru maakonna valdades ligikaudu 50%. Seega lähtuvalt rahvastiku vanuselise-soolisest jaotusest saab rahvaarvu kahanemise trendi ümber pöörata vaid sündimuse oluline kasv koosmõjus väljarände peatumisega. Eelnev on aga väliskeskonna tingimusi arvestades pigem ebatõenäoline.

1.2 Arengueeldused

Võru linn on tugev maakonnakeskus, millel on potentsiaali kujuneda piirkonna (eeskätt Valga-, Võru- ja Põlvamaa) keskuseks. Tegemist on ajaloolise Võrumaa südamega, mille mõjuala ulatub ka tänapäeval maakonnapiiridest kaugemale. Võru on oluline töö- ja haridusrände sihtpunkt. Võru linnavalitsuse hallatavas kolmes üldharidust pakkuvas põhikoolis käib 2023./2024. õppeaastal teistest omavalitsustest kokku 229 õpilast (peaaegu 20% linna põhikoolide õpilaste koguarvust). Linn ise ostab teistelt omavalitsustelt sisse kokku 160 õpilaskohta. 2023./2024. õppeaastal käib linna neljas lasteaia teistest omavalitsustest 82 last (veidi enam kui 11% linna lasteaialaste koguarvust). Samal ajal omandab 49 Võru linna sissekirjutusega last alusharidust mõne teise omavalitsuse lasteaia.

Väike Werrone Koolis õpib 2023/2024. õppeaastal 44 õpilast Võru linnast ja 2029/2020. õppeaastal oli neid õpilasi 13. Erakooli moodustamine 2017. aasta sügisel kujunes linna oluliseks arengueelduseks ja avaldab mõju õpilaste rände statistikale.

Võru linnas on soodne keskkond ettevõtlusega alustamiseks. Tööstusalade näol on loodud vajalik infrastruktuur, kus leidub sobivaid kinnistuid erineva profiiliga ettevõtetele. Kagu-Eesti Innovatsioonikeskus pakub uuenduslike ideedega ettevõtetele juba valmis ruume. Võrumaa tegutsevate ettevõtete ja Võru linna toetamiseks on loomisel sihtasutus Võrumaa Arenduskeskus. Piirkonnas on spetsialiseerunud puiduvaldkonnale, milles esindatud on kogu tarneahela osapooled (loodusressurssidest hariduse ja töökohtadeni). Väimelas (u 6 km kaugusel Võrust) asub kutsekeskharidust, kutseharidust ja täienduskoolitusi pakkuv Võrumaa Kutsehariduskeskus ja puidutöötlemise ning mööblitootmise kompetentsikeskus TSENTER. Võru linna asukoht on geograafiliselt soodne kaubavahetuseks Lätiga ja Venemaaga. 2023. alustas tegevust ettevõtlike noorte innovatsioonikeskus Võru HUUB ühise katuse all Vana-Võrumaa Käsitüü MTÜga.

Turismil on head eeldused, et kujuneda oluliseks majandusharuks. Võru linnal on ainulaadne ajaloo- ja kultuuripärand (nt F. R. Kreutzwald, võru keel, ainulaadne tänavavõrk, madalate puumajadega vanalinn jne.), mida linna külastavatele turistidele tutvustada. Linn asub looduslikult kaunis kohas – Tamula järve kaldal. Linnas on suur hulk majutus- ja toitlustusasutusi ning omanäolisi kunsti- ja käsitöökauplusi. Turiste meelitavad mitmed juba traditsiooniks saanud osaliselt või täiel määral Võru linnas toimuvad suurüritused: Uma Mekk suurlaht ja Uma Mekk kohvikute ning restoranide nädal, Võru Pärimustantsufestival, Võru linna päevad, Võhandu maraton, fanna võrkpalliturniir Tamula Vanake, Eduard Tamme nimeline Võru puhkpillifestival, vaskpillipäeva, akordionipäevad, pikamaajooksude sari ning Lõuna-Eesti rally ja rattamaraton Haanja 100. Linnas leidub tegevust nii erinevas vanuses kui erinevate huvidega inimestele nii huviringide näol kui osalemisvõimlausena erinevatel üritustel: lastefestival, eakate festival, talvefestival.

Võru linna tuntakse kui ühte omanäolist linna. Tuntust aitavad kasvatada mitmed traditsiooniks kujunenud suurüritused. Kohalik kogukond on tugev ja tegus. Märatakse ja

tunnustatakse tublisid inimesi alates õppuritest kuni eakateni. Linnas toimub palju heal tasemel kultuuri- ja spordisündmusi. Huvi- ja harrastustegevuste (sh sport) valik on lai.

Linna haridusvõrk on konkurentsivõimeline ja mitmekesine. Kui paljudes kohalikes omavalitsustes seisab koolivõrgu korrastamine alles ees, siis Võrus on sellega juba lõpule jõutud. Linna haridusvõrku iseloomustab terviklikkus, milles on hõlmatud alus-, põhi- ja huviharidusasutused, kes teevad tihedat koostööd omavahel ning linna kultuuri- ja mäluasutustega. 1. septembril 2015 alustas tööd riigigümnaasium, statsionaarset õpet pakuvad munitsipaalpõhikoolid. Lisaks statsionaarses vormis põhiharidust pakkuvatele Võru Kreutzwaldi Koolile ja Võru Kesklinna Koolile tegutseb linna hallatav hariduslike erivajadustega õpilaste koolina Võru Järve Kool. Võru Järve Koolis saab õppida lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppel ning kool teeb koostööd MTÜ Toetuskeskus Meielaga, et pakkuda koolieelikutele ja õpilastele ka rehabilitatsiooniteenust.

Erakoolina 2017.a. alustas tegevust Väike Werrone Kool ja alates 2023.a. eralasteaed Terve pere Aed.

Linna hallatavast neljast lasteaiast igaühel on oma eripära, mis kajastub nii lasteaia ruumilahendustes kui ka õppe- ja kasvatustöös.

Huviharidusvõrgustiku moodustavad kolm munitsipaalhuvikooli ja kolmas sektor. Linn on seadnud huvihariduse oluliseks prioriteediks, toetades igal aastal huvihariduslikke tegevusi vastavalt eelarve võimalustele ning arendades linna hallatavaid huvikoole.

Üldhariduskoolide taristu on suures osas renoveeritud.

Linlastele on tagatud kvaliteetsed sotsiaal- ja tervishoiuteenused. Võru linnas on lai sotsiaalteenuste ja -toetuste spekter ning tugev sotsiaalhoolekande asutus Nöörimaa Tugikodu näol. Sotsiaalvaldkonnas tehakse tihedat koostööd erinevate vabauhendustega. Linnaelanikele pakutakse kvaliteetset esmatasandi- ja eriarstiabi. Võru linnas on turvaline elada.

Linnaruum on pidevas arengus. Linn on teinud suuri investeeringuid taristu arendamiseks. Aktiivselt tegeletakse kergteede võrgustiku loomisega ja rohealade arendamisega. Pooled veetorstikud on rekonstrueeritud, samuti pumplad ja reoveepuhastid. Linnal on oma jäätmejaam. Lähiajal on plaanis mitu suuremat elamuarendust. Sealjuures väärtustatakse Võru linnas ka kohalikku loodus- ja kultuuripärandit. Ajalooline Võru vanalinn on võetud muinsuskaitse alla.

1.3 Väljakutsed

Võru linna lähiaastate olulisemaks väljakutseks, mis vajab eraldi tähelepanu, on elanike arvu vähenemine ja rahvatervis. Prognoosistsenaariumide realiseerudes tuleb aga mõelda, kuidas tagada vananeva ja väheneva rahvastikuga ning kahaneva maksutulu ja teenusevajaduse suurenemise tingimustes avalike teenuste optimaalne pakkumine.

Linna arengu seisukohalt on oluline, et tekiks uusi paremini tasustatud ja kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti. Vaatamata sellele, et registreeritud töötute arv Võru linnas on madal, on tööga hõivatute osakaal tööealisest elanikkonnast Eesti keskmisega võrreldes tunduvalt väiksem. Viimane viitab pikaajalise töötuse probleemile ja/või mitteametlikult töötamisele. Linnas on valdavas ülekaalus väikeettevõtted (alla 10-töötajaga). Suurettevõtteid, kus leiaks korraka rakendust suur hulk inimesi, on vähe. Ettevõtlike struktuuris on rõhuasetus töötleva tööstusel (eeskätt toiduainete- ja mööblitööstus) ning kaubandusel ja teenindusel. Kõrgemat kvalifikatsiooni nõudvaid (sh avaliku sektori) töökohti on vähe. IT-sektor praktiliselt puudub. Võrusoo tööstusala vajab jätkuvalt arendamist, et luua

võimalused majandusaktiivsuse kasvuks ning töökohtade tekkeks. Võru linna elanikud teenivad Eesti keskmisest tunduvalt madalamat palka, mistõttu on nende ostujõud väiksem ja mis omakorda pärsib ettevõtluskeskkonna arengut.

Erinevatele osapooltele (piirkonna omavalitsused, ettevõtjad, katusorganisatsioonid jt) on vaja luua tingimused, et nad oleksid motiveeritud tegema piirkonna turundamisel senisest tihedamat koostööd, kasutades sealjuures oskuslikult ära olemasolevat ajaloo- ja kultuuripärandit ning looduskeskkonda. Infokanaleid, kust toimuvate ürituste kohta teavet saada, on mitmeid, kuid ürituste korraldajad ei kasuta neid piisavalt aktiivselt. Olemasolevat ei ole osatud piisavalt hästi enda kasuks tööle panna. Rikkalik ajaloo- ja kultuuripärand leiab Võru linnapildis vähe kasutust. ~~Tamula järv on alakasutatud — nii vee peal, kui ka rannalal toimub vähe tegevusi.~~ Siinne turismisektor on hooajast väga sõltuv. Puudub aastaringsest siia külastajaid toov atraktsioon. Võru linn täitub inimestega eeskätt suurürituste ajal, mis paigutuvad aga aasta peale ebaühtlaselt ja toovad kaasa ajutise toitlustus- ja majutusasutuste ülekoormuse ning siis jällegi alakasutuse. Linna külastajad ei piirdu enamasti Võru linnaga, vaid külastavad Võrumaad ja Lõuna-Eestit laiemalt. Tuleb leida lahendusi turismi hooajalisuse vähendamiseks ja suurendada eri piirkondade vahelises koostöös aastaringseid võimalusi turismisektori arendamisel.

Tuleb jätkata hariduse ja noorsootöö kättesaadavuse ning kvaliteedi tõstmisega. Vaja on uuendada lasteaedade taristut: linna neljast lasteaiast on täielikult rekonstrueeritud vaid üks (Sõleke), enam kui poole ulatuses on ajakohastatud füüsiline kasvukeskkond lasteaias Päkapiikk. Eraldi tuleb tegeleda noorte ja kvalifitseeritud õpetajate (linna õpetajaskond vananeb) ning tugispetsialistide (eeskätt logopeedid) puuduse küsimusega. Igapäevast noorsootööd teostab linnas MTÜ Võru Noortekeskus ja linna noortel ~~on ka oma esindus~~osaluskogu – Võru Linna Noortekogu – vajab taaskäivitamist. Noorsootöö ei tohi aga jääda pelgalt noortekeskuse ja noorteosalusvolikogu tasandile. Oluline on, et omavahel teeksid koostööd haridusasutused (sh ka huvikoolid), linn, politsei, lapsevanemad jt asjasse puutuvad. Sama tähtis on jätkata huvi- ja harrastustegevuse võimaluste mitmekesistamisega sh spordirajatiste- ja tasristu ajakohastamisele. Senisest enam tuleks tähelepanu pöörata tehnikaalase huvihariduse ja noorte ettevõtlikkuse edendamisele ning uussisserändajatest noorte kaasamisele.

Linna sotsiaalhoolekande- ja tervishoiusüsteem vajab arendamist ja vajadustega vastavusse viimist. Linna vähenev ja vananev rahvastik suurendab vajadust tervisteenuste järele. Oluline on laiendada ka pakutavate teenuste valikut. Suur osa tervishoiuteenustest on kättesaadavad Lõuna-Eesti Haigla AS baasil, mis asub Meegomäel. Esmatasandi arstiabi on alates 2022. aasta maist koondatud Tartu tänaval asuvasse kaasaegsesse tervisekeskusesse, kus töötab 11 perearsti. Paljusid tervishoiu- ja rehabilitatsiooniteenuseid pakuvad linnas eraettevõtjad. Tervishoiualane info vajab parema kättesaadavuse tagamiseks koondamist ühte kohta, mis on lihtsasti leitav linna kodulehelt, Nöörimaa Tugikodu hoone vajab soojustamist ja ventilatsiooni, mille rahastamiseks taotleb linna toetust energiasäästu meetmest.

Linnaruum vajab jätkuvat korrastamist ja arendamist. Mõned teed ja tänavad on kehvast seisukorras. Inimeste teadlikkus kliimanetraalsusest, energiasäästust, elurikkuse olulisusest ja ringmajanduse rakendamise vajalikkusest on madal. Üle vaatamist vajab ühistranspordivõrk, mis ei vasta linnaelanike vajadustele. Avalikku ruumi on vaja kohandada vananeva ühiskonna vajadustele vastavaks. Parandamist vajab ligipääsetavus nii avalikus ruumis kui hoonetes. Võrreldes elanike ostujõuga on kinnisvara hinnad kõrged. ~~ja üüriturug on peaaegu olematu.~~

Vaatamata mitmekesistele võimalustele linnas, ei ole kõik linnasisesed asumid mängu- ja puhkealadega kaetud.—Lähim ujula asub Väimelas. **Võru vanalinn väärub muutmist meeldivaks elu- ja töökeskkonnaks.** Paljud vanalinna majad on kehvast seisukorras. Ajalooline linnasüda on välja suremas ja alakasutatud. Suur osa kaubandusest ja teenindusest on liikunud südalinnast eemale.

2 Strateegia

Võru linna strateegia koosneb neljast komponendist, mis kokku moodustavad ühtse terviku, nagu on kujutatud skeemil alapeatükis 2.4.

Visioon aastaks 2035 kirjeldab Võru linna soovitud tulevikupilti. Tegemist on üldise kirjeldusega, mis kätkeb endas olulisemaid märksõnu, mis erinevatelt seminaridelt ja kohtumistelt kõlama jäid.

Teise ploki moodustavad viis programmi. Nendes käsitletakse Võru linna seisukohalt kõige olulisemaid aspekte, milles soovitakse esile kutsuda muutust ja mis seetõttu Võru linna arenduse sihi peamine fookus. Programmid on interdistsiplinaarsed, st puudutavad rohkem kui ühte valdkonda ja toetavad ühtlasi valdkondlike eesmärkide saavutamist. Igal programmil on oma eesmärk, mis on sõnastatud soovitud seisundi kirjeldusena.

Kohalik omavalitsus vastutab erinevate valdkondade arenduse eest. Seega on strateegia kolmanda komponendina lisaks programmidele püstitatud arenduse eesmärgid viies valdkonnas: 1) ettevõtluses, 2) sotsiaal- ja tervishoiu valdkonnas, 3) hariduses, 4) kultuuris ning 5) linna juhtimine, mis on oma olemuselt valdkondade ülene. Erinevalt programmidest on valdkondlikud eesmärgid kitsamad ja spetsiifilisemad. Sel viisil on strateegias kaetud kogu omavalitsuse vastutuse spekter.

Iga programmi ja valdkondliku eesmärgi elluviimiseks on koostatud tegevuste ning investeeringute kava.

Arengukava koostamise protsessi käigus määratleti kolm põhimõtet, millest lähtuvalt tuleb kava ellu viia:

- esmajoones kasutatakse olemasolevat ressursi (maa, inimesed, tooted jne);
- tegevusi ning investeeringuid iseloomustavad keskkonnahoidlikkus ja säästlikkus;
- ettevõtlikkus kui mõtteviis on kõrgelt hinnatud.

2.1 Visioon 2035

Võru on tegus linn, kus igaühel on võimalus oma südameasja ajada ja seeläbi ennast teostada. Oma idüllilise elukeskkonnaga on Võru suurepärase koht laste kasvatamiseks. Noortel on siin huvitav elada. Siinne kogukond on kokkuhoidev, inimesed on abivalmid ja külalislahked. Omakultuurist ja kodukohast räägitakse uhkusega. Regiooni tugeva keskusena on Võru eestvedajaks töökohtade ja teenuste pakkumisel ning ühiste tegevuste algatamisel.

2.2 Programmid

1. **P1. Noorte programm:** Noortel on Võrus mitmekesisist tegevust ja võimalusi ennast teostada. Üha enam noori soovib siia kodu luua. Lastel ja noortel on palju võimalusi enese arendamiseks huviringides ja linnas toimivas kaasa rääkimiseks. Noorte ettevõtlikkuse tõstmiseks toimub tihe koostöö ettevõtjatega, toetatakse noorte initsiatiivi ja omaalgatust. Loodud on toetusmehhanism Võrust lahkunud noorte tagasi toomiseks ja neile siin tööalase rakenduse leidmiseks. Info eneseteostusvõimaluste kohta on hõlpsalt kättesaadav.

2. **P2. Vanalinna programm: Võru vanalinna ilme on sümpaatne ja korrastatud, siin käib vilgas elu- ning äritegevus.** Vanalinna piirkonnas asuvad majad on korda tehtud, nendes elavad ja töötavad kultuuripärandit hindavad inimesed. Siin leidub nii poode, väikeärisid kui kohvikuid, mis on vanalinna² taas elavaks muutnud.
3. **P3. Koostööprogramm: Võru linn on ühiste tegevuste ja investeeringute eestvedajaks. Maakonnas on üks tugev omavalitsus keskusega Võru linnas.** Elanikud löövad aktiivselt linna tegemistes kaasa, valitsemine on avatud ja info liigub hästi. Ligipääsetavusele pannakse olulist rõhku. Linn koordineerib valdkondade omavahelist koostööd, tagades kõikide osapoolte informeerituse. Tihe koostöö toimub ka regiooni omavalitsustega, paljusid avalikke teenuseid osutatakse ühiselt linna eestvedamisel.
4. **P4. Kommunikatsiooni ja turunduse programm: Võru linn ja selle eripära on üle-eestiliselt tuntud ning jääb linnapildis silma.** Linna ja regiooni tutvustamiseks nii Eestis kui välismaal on kokku lepitud peamised sõnumid. Linnal on selgelt välja kujunenud tootemärk, mille turundamisele on kaasatud nii omavalitsus, kolmas sektor kui ettevõtted. Linnapildis jääb võru keel silma ja kõrva.
5. **P5. Taristu ja linnaruumi arendamise programm: Strateegilised sõlmpunktid ja avalik ruum on korda tehtud.** Võru linna südameks on korda tehtud keskväljak, kuid avalik ruum on ka mujal aktiivselt kasutuses. Linnaruum on mitmekesine, aktiivseid tegevusi ja esteetilisi väärtusi pakkuv ning erinevaid huvigruppe rahuldava rohe- ja puhkealade võrgustikuga. Linnas on terviklik asumeid ühendav kergliiklusteede võrgustik. Internetiühendus on ajakohane, keskkonnaseisund hea ja jäätmemajandus eeskujulikult korraldatud. Linn koos ettevõtete ja elanikega pürgib kliimanetraalsuse poole. Olulisemad teed ja tänavad on korda tehtud. Võru linnas on turvaline elada. **Taristu ja linnaruumi planeerimisel ja arendamisel arvestatakse universaalse disaini põhimõtetega, sh ligipääsetavusega.**

2.3 Eesmärgid

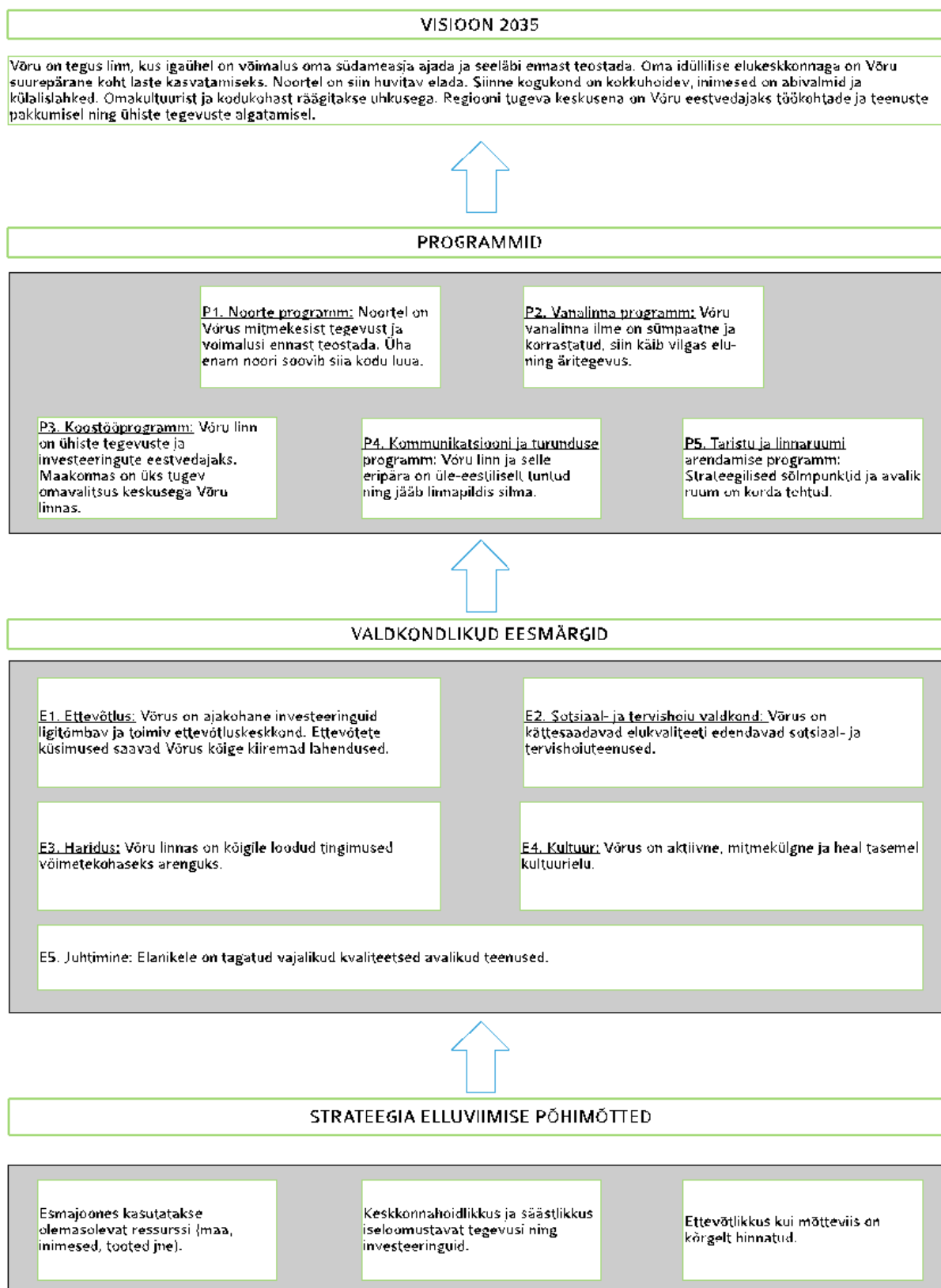
1. **E1. Ettevõtlus: Võrus on ajakohane investeeringuid ligitõmbav ja toimiv ettevõtluskeskkond. Ettevõtete küsimused saavad Võrus kõige kiiremad lahendused.** Ettevõtete, omavalitsuse ja haridusasutuste vahel toimib tihe koostöö. Linna ettevõtlusalade taristu on korras ja maad on täies mahus kasutusele võetud. Elanike ettevõtlusaktiivsuse suurendamiseks toimib tugistruktuur. Võrus tegutsevad ettevõtted on linna loonud kõrgharidust nõudvaid töökohti. Vabariigi valitsusele on tehtud ettepanek maksuerisuste kehtestamiseks piirkonnas. Linn on maakonna turismivõrgustiku keskus, külastajatele pakutakse laia teenuste valikut. Vähenenud on turismivaldkonna sõltuvus hooajast.
2. **E2. Sotsiaal- ja tervisehoiu valdkond: Võrus on kättesaadavad elukvaliteeti edendavad sotsiaal- ja tervishoiuteenused.** Elanikkond on terviseteadlik, aktiivsed ja terved ollakse kõrge eani. Sotsiaalhoolekande süsteem on ennetustegevuste keskne ja teenuseid osutatakse vajaduspõhiselt, optimaalselt ja jätkusuutlikult. Probleemide ennetamisel ja nende lahendamisel tehakse tihedat koostööd sotsiaal- ja tervishoiuteenuste pakkujate

² Muinsuskaitseala koosneb Tamula järve ja Koreli oja vahel paiknevast ajaloolisest linnatuumikust, mis on rajatud 1785. aasta generaalplaani järgi. Arengukava mõistes kuulub vanalinna alla ka muinsuskaitsealaga külgnev kaitsevöönd.

ning teiste asutustega (lasteaiad, koolid jne). Toimub pidev teenuste arendamine ja uute välja töötamine vastavalt vajadustele.

3. **E3. Haridus: Võru linnas on kõigile loodud tingimused võimetekohaseks arenguks.** Võru linn on alus- ja üldhariduses regiooni keskuseks. Siinne haridus on kättesaadav ja kvaliteetne. Võimalused huvitegevuseks on mitmekesised. Ruumid on sihtrühmade vajadustele vastavad ja heas korras. Välja on arendatud aja- ja asjakohased tugisüsteemid hariduslike erivajadustega lastele ja peredele. Valdkonna osapoolte (haridusasutused, ettevõtjad, pered, omavalitsus jne) koostöö on tihe ja tulemuslik. Haridusasutustes toimub võru keele ja kultuuri õpe.
4. **E4. Kultuur: Võrus on aktiivne, mitmekülgne ja heal tasemel kultuurielu.** Igal vanusegrupil on võimalik oma vaba aega sisukalt veeta. Linnas toimub aastaringselt palju kultuurisündmusi, mis meelitavad nii elanikke kui ka turiste. Võimalused etenduste, kontsertide jpm külastamiseks on mitmekesised. Sportida ja liikuda on hea nii väljas kui siseruumides. Kultuuripärand on au sees.
5. **E5. Juhtimine: Elanikele on tagatud vajalikud kvaliteetsed avalikud teenused.** Avalike teenuste pakett on läbi mõeldud, linna roll nende pakkumisel on suurenenud. Linna asutused on hästi toimivad.

2.4 Strateegiakaart

3 Arengukava hindamine ja ajakohastamine

3.1 Tulemuslikkuse hindamine

Arengukava tulemuslikkuse hindamine annab ülevaate, kas ellu viidud tegevused ja tehtud investeeringud on eesmärkide saavutamisele kaasa aidanud või mitte. Selle teabe põhjal on võimalik teha otsuseid arengukava ajakohasena hoidmiseks.

Kohaliku omavalitsuse eesmärgid on peaaegjalikult seotud elukeskkonna ja avalike teenustega. Sellest tulenevalt on mõttekas küsida elanikkonnalt, et saada teada, kas pakutavad teenused on hinnanguliselt piisavalt kvaliteetsed ja kättesaadavad. Elanike arvamusele tuginedes saab kujundada otsused arengukava korrigeerimiseks.

Arengukava koostamise ajal elanikkonnalt teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse kohta tagasisidet ei küsitud, mistõttu ei ole ka võimalik mõõdiku algtaseme määramine. Soovitud sihttase on 75%, so tegevus on hinnanguliselt ellu viidud siis, kui selline hulk küsitlusele vastanutest hindab teenuseid positiivselt.

Tagasisidet küsitakse vähemalt järgmiste aspektide kohta:

- Ettevõtlus (küsimuste lahendamine, linna tugi, ettevõtlusalade areng)
- Sotsiaal- ja tervishoiu valdkond (teenuste kättesaadavus ja kvaliteet)
- Haridus (kättesaadavus ja kvaliteet), sh:
  - Alusharidus
  - Põhiharidus
  - Huviharidus
- Kultuur
- Noored
- Vanalinna areng
- Koostöö
- Kommunikatsioon ja turundus
- Taristu ja linnaruum

Küsitluste läbiviimise vajadust hinnatakse iga viie aasta tagant.

Küsitluse läbiviimisel järgitakse elanikkonna soolis-vanuselise struktuuri, et tagada vajalik representatiivsus.

3.2 Arengukava ajakohastamine

Võru linna arengukava üle vaatamine toimub koos eelarvestrateegia ajakohastamisega. Seejuures eristatakse aastaid, kus on toimunud elanikkonna tagasisideküsitlus ja neid, kus küsitlust korraldatud ei ole. Esimesel juhul vaadatakse üle ellu viidud tegevused ja teostatud investeeringud ning ajakohastatakse arengukava. Teisel aga võetakse ette põhjalikum ülevaatus, mille aluseks on küsitluse tulemused. Seejuures ajakohastatakse ka linna arenduse hetkeseisu iseloomustavad (arv)näitajad.

Nendel aastatel, mil tagasisideküsitlust ei toimu, koostatakse ülevaade perioodi jooksul teostatud investeeringutest ja olulisematest ellu viidud tegevustest. Samuti hinnatakse elanikkonna dünaamikat. Rahuloluküsitluse toimumise aastatel koostatakse põhjalik ülevaade

elanikkonna hinnangutest avalikele teenustele valdkonniti. Vastavalt vajadusele korrigeeritakse programme ja eesmärke ning nende elluviimiseks kavandatud tegevusi ning investeeringuid.

Linna (arv)näitajad kaasajastatakse kord viie aasta jooksul. Peamisteks üle vaadatavateks näitajateks³ on:

- Rahvaarv:
  - Peamiste vanusegruppide arv
  - Sünnid, surmad ja loomulik iive
  - Ränne
  - Soolis-vanuseline struktuur
- Haridus (lasteaiad, koolid, kohtade arv, noorsootöö)
- Vaba aeg (kultuur, sport)
- Sotsiaalvaldkond (teenused ja toetused)
- Taristu ja transport

Arengukava vaadatakse üle ja kinnitatakse seaduses sätestatud korras.

---

³ Töömahu optimeerimise huvides ei ajakohastata kõiki hetkeolukorra ülevaates toodud näitajaid, vaid üksnes kõige olulisemaid.

4 Tegevuste ja investeeringute kava

Programmide ja valdkondlike eesmärkide saavutamiseks on määratletud mitmeid tegevusi ja investeeringuid. Peatükis on need vastavalt strateegia jaotusele välja toodud. Siin loetletud tegevused ja investeeringud on otseseks sisendiks linna eelarvestrateegia koostamisel.

4.1 Noorte programm

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Noorte omaalgatuse ja ettevõtlikkuse arendamise toetamine ning ettevõtluse ja ettevõtjatega suhtlemise propageerimine sh töövarjundus, praktikavõimalused, õpilasfirmade tegevus, inkubaator jmt	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus, MTÜ Võru HUUB
2	Noorte arendamiseks tingimuste loomine koostöös haridusasutuste, noortekeskuse, huvitegevust pakkuvate asutuste jt osapooltega	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
3	Noortele suunatud info edastamine noorte poolt kasutatavate infokanalite kaudu, sh erinevate ürituste korraldamine ja õpilaste tööbörsi käivitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
4	Töökasvatuse arendamine (sh õpilasmalev, tugipered jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala MTÜ Võru Noortekeskus
5	Noorte kaasamine linna poolt organiseeritavatesse tegevustesse ja neile suurema vastutuse andmine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6	Noortele vanuses 16+ mõeldud huvitegevuse pakkumise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru HUUB
7	Õpingute lõppedes Võrru tööle asuvatele noortele spetsialistidele motivatsioonipaketi, sh eluaseme kättesaadavuse toetamise programmi väljatöötamine ja arendamine.	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8	Võru linna noortekogu käivitamine ja tegevuste toetamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
9	Võru linna ürituste kajastamine noorte silme läbi	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus

10	Mitteõppivate ja –töötavate noorte (NEET-noorte) õpi- ja tööellu suunamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus
11	Ettevõtlike 16+ noorte kogukonna keskuse MTÜ Võru HUUB käivitamise toetamine (sh sisustamine, ehitamine jne) tegevuse toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru HUUB
12	Mobiilse noorsootöö arendamine Võru linnas	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus
13	Noorte vaimset tervist toetavate teenuste väljaarendamine ja olemasolevate võimaluste kättesaadavuse parandamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
	Kogukondliku keskuse loomine noortele lõimitud teenuste pakkumiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus MTÜ Võru HUUB
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Noortekeskuse õueala väljaarendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, MTÜ Võru Noortekeskus
2	Noortele suunatud multimeediaga tegelemise võimaluste väljaarendamise ja täiendamise toetamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala MTÜ Võru Noortekeskus MTÜ Võru Huub
3	Noortekeskusele uute ruumide kohandamine (sh remontimine) ja nende sisustamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.2 Vanalinna programm

Tegevus	Aastad	Vastutaja
----------------	---------------	------------------

Jrk nr		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Olemasoleva olukorra väljaselgitamine vanalinnas	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Vanalinna defineerimine ja märgistamine (sh interaktiivsed infotahvlid)	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
3	Vanalinna raja tähistamine - oluliste kohtade kaardile kandmine (kättesaadav nii paberandjal kui veebis)	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Muinsuskaitsealas asuvate hoonete ja puitaedade rekonstrueerimise toetamine ja toetusprogrammi arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
5	Muinsuskaitsealas olevate hoonete väärtuste tutvustamine ja omanike teadlikkuse tõstmine (sh turundustegevused, infostendid hoonetele jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	Muinsuskaitsealas asuvate rekonstrueeritud hoonete omanike ja seal tegutsevate ettevõtete tunnustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Muinsuskaitse alal paiknevate hoonete rekonstrueerimine munitsipaalelupindadeks ja avalikeks hooneteks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Parkimismaja rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.3 Koostööprogramm

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Linnaelanike pidev kaasamine otsustusprotsessidesse (sh ideekonkursside nn kaasava eelarve korraldamine)	X	X	X	X	X	X	Linnapea

2	Valdkondadevahelise (sotsiaal-, tervishoid-, haridus-, kultuur- ja ettevõtlus) koostöö tõhustamine teenuste paremaks osutamiseks (nt regulaarsete valdkondlike kokkusaamiste korraldamine)	X	X	X	X	X	X	Linnapea
3	Maakonna keskuse ümber suurema ja tugeva omavalitsuse moodustamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
4	Regiooni arendamisel ja teenuste pakkumisel (ühistransport, sotsiaalteenused, ettevõtlus jne) omavalitsuste vahelise koostöö edendamine ja juhtimine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
5	Koostöö tõhustamine Vana-Võromaa omavalitsuste vahel	X	X	X	X	X	X	Linnapea
6	Asumite omavahelise koostöö initsieerimine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
7	Ürituste planeerimisel tihedama koostöö tegemine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8	Koostööd edendavate ürituste toetamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
9	Sädeinimeste/eestvedajate tunnustamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
	Põlvkondadevahelise koostöö soodustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
	Kogukonnakeskuse arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.4 Kommunikatsiooni ja turunduse programm

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Võru loomekojas tegutsevate organisatsioonide tegevuse toetamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea, MTÜ Vana-Võromaa Käsitöö, MTÜ Võru HUUB
2	Võru linnaga seotud loomeinimeste loomingu ning kohaliku kultuuripärandi linnapilti viimine ja nähtavaks muutmise	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

3	Kreutzwaldi pärandi igakülgne tutvustamine (aastaringised üritused, sh Kreutzwaldi päevade korraldamine talvehooajal, Kreutzwaldi mälestusmedali ja stipendiumi parem turundamine jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
4	Võru linna ajaloo, legendide ja edulugude tutvustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
5	Võru keele nädala korraldamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, Võru Instituut
6	Koostöös teiste omavalitsustega (ja sealsete vabaühenduste, huvigruppidega) Võru maakonna, sh Võru linna turundusplaani koostamine (sh üritusturundus, ka välisriikidesse) ja elluviimine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
7	Ideekonkursi läbiviimine leidmaks Võru linnale "ummamuudu, kiiksuga asja"	X	X	X	X	X		Linnapea
8	Sidemete loomine ja koostöö tihendamine mujal elavate võrukestegega (koostöö võrukeste seltsidega erinevates maailma kohtades)	X	X	X	X	X	X	Linnapea
9	Kultuuri- ja spordiürituste reklaamipaigaldamise võimaluste suurendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
10	Võru linna tuntuse suurendamine ja maine parandamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
11	Võru kui lastesõbraliku linna integreeritud tegevuskava elluviimine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Investeeringud linnaruumi Võru linna eripära esile toomiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Võru linna ajalugu, lugusid ja legende tutvustavate virtuaalsete ja visuaalsete lahenduste väljaarendamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
3	Võru linna sissesõitude atraktiivsemaks muutmine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Vabadussõja mälestusmärgi rajamine Võru linna			X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.5 Taristu ja linnaruumi programm

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Ühistranspordisüsteemi vastavusse viimine elanike liikumisvajadustega (tööaeg, koolitundide algusajad jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Liikluskorralduse ja liikuvuse parandamine (sh liikuvusuuringu läbiviimine, teemaplaneeringu koostamine) ning ohutuse tagamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
3	Meetmete rakendamine liikluse rahustamiseks probleemsetes kohtades	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Autotranspordile alternatiivsete liikumisvõimaluste propageerimine ja vastava taristu arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
5	Linna rohealade säilitamine ja arendamine (sh kõrghaljastus, tänavahaljastus, elurikkuse alad, nn "roheline ring" jms)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	Korterühistute vahelise koostöö toetamine elukeskkonna parendamisel (mänguväljakute, rohealade rajamisel, sissesõiduteede, parklate korrastamisel jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
7	Linna arenguks vajaliku maa omandamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
8	Liitva ja kesklinna asumite vahelise maa-ala kasutusele võtmine linna arenguks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
9	Võru linna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2019–2031 rakendamine ja seire	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, AS Võru Vesi
10	Võru linna soojusmajanduse arengukava 2016–2027 rakendamine ja seire	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Danpower Eesti AS
11	Keskkonnateadlikkuse tõstmine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, ab
12	Kalandusalase teadlikkuse suurendamine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
13	Võru linna veekogude korrashoidmine ja tervendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
14	Energiasäästu propageerimine ja energiasäästule orienteeritud meetmete rakendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

15	Jäätmete kogumine ning jäätmekäitluse- ja veo korraldamise ajakohastamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
16	Jääkreostuse likvideerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
17	Võru jäätmekeskuse arendamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
18	Võru loomade varjupaiga arendamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
19	Hobiaianduse propageerimine ja toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
20	“Kestliku Võru linna visioon 2050” rakendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
21	Võru maakonna kliima- ja energiakavas toodud kliima- ja energiavaldkonna eesmärkide ja tegevuste võimaluste piires rakendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Võru maakonna KOVid, SA Võrumaa Arenduskeskus
22	Teadlikkuse suurendamine kliimaneutraalsusest ja selle vajalikkusest	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
23	Meetmete rakendamine kliimaneutraalsuse saavutamiseks, sh edenemise mõõtmis- ja hindamissüsteemi väljatöötamine ning jälgimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
24	Võru linna uue üldplaneeringu koostamine			X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
25	Ringmajanduse soodustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
26	Elamufondi uuendamisele kaasaaitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
27	Laste- ja noortesõbraliku linnaruumi arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
28	Taastuenergia kogukondade tekke soodustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
29	Teede korrashoiu ja rajamise tegevuskava koostamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
30	Heakorra, haljastuse ja puhkealade arendamise tegevuskava koostamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Avaliku ruumi ja linnale kuuluvate hoonete ligipääsetavuse uuringu läbiviimine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Elamupiirkondadesse avalike mänguväljakute rajamine ning valvekaameratega varustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Avalikku ruumi istepinkide paigaldamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
3	Linnapilti kahjustavate maa-alade korrastamine ja kasutuselevõtu soodustamine ning vajadusel ehitiste lammutamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Kruuskattega teede ja tänavate mustkatte alla viimine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
5	Sildade rekonstrueerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	F. R. Kreutzwaldi tn läbimurde projekteerimine ja ehitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
7	Vabaduse tänava rekonstrueerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
8	Jaama ja F. R. Kreutzwaldi tänava ristmiku projekteerimine ja rekonstrueerimine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
9	Tartu tänava rekonstrueerimine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
10	Tallinna mnt kergliiklustee ehitus	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
11	Üldplaneeringu järgsete uute tänavate välja ehitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
12	Kergliiklusteede võrgustiku väljaehitamine ligipääsu parandamiseks Võru linna ning selle lähiümbruse töökohtadele ja teenustele	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
13	Tamula supelranna ja Võlsi elamupiikonna vahelise kergliiklustee rajamine ja rohealade arendamine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
14	Võru linna keskväljaku arendamine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
15	Koreli kalda-ala arendamine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
16	Tamula järvele kalastusplatvormi rajamine	X	X	X	X			Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
17	Kubija järve kaldaala korrastamine ja arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

18	Tamula järve kaldaala korrastamine ja arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
19	Paatide vettelaskmiskohtade korrastamine ja rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
20	Avalike parkimiskohtade loomine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
21	Jalg- ja tõukerataste parklate rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
22	Linnakalmistu arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
23	Lemmikloomade kalmistu rajamine		X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
24	Võru linna metsaalade hooldamine ja arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
25	Võru linna haljastusjäätmete kompostimisväljaku arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
26	Elamukruntide ning vajaliku taristu arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
27	Üleujutusohu riskide maandamiseks sademeveesüsteemide planeerimine ja ehitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Võru Vesi AS
28	Meetmed üleujutusohus olevate piirkondade probleemide lahendamiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
29	Sademevee kogumiskohtade rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
30	Kaasaegsetele tingimustele vastava loomade varjupaiga rajamine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võrumaa Arenduskeskus
31	Ühisveevärgi- ja ühiskanalisatsioonitaristu rekonstrueerimine ja arendamine	X	X	X	X	X	X	AS Võru Vesi, Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
32	Endise naftabaasi territooriumi (Kose tee 8) reostuse likvideerimisele ja maale uue kasutusotstarbe leidmisele kaasaaitamine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
~~33~~	~~Luha tänava pikenduse kaudu Tallinn-Luhamaa maanteele läbimurde kavandamine~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~				~~Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala~~
34	Elektriautode laadimiskohtade planeerimine ning rajamine või selle toetamine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
35	Vanajõe-äärse ala arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

36	Jüri tänava projekteerimine ja rekonstrueerimine Luha tänava ristmikust kuni F. R. Kreutzwaldi tänava ristmikuni	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru linna purskkaevude rekonstrueerimine (nt rand, keskväljak)	X	X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Avaliku ruumi ja linnale kuuluvate hoonete ligipääsetavuse parandamine		X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.6 Ettevõtlusvaldkond

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Erinevate osapoolte (ettevõtjad, haridusasutused, riigi institutsioonid jt) kokku toomine ja nende suhtluse koordineerimine (vabas vormis ettevõtjate ümarlaudade, teabepäevade korraldamine)	X	X	X	X	X	X	Linnapea
2	Koostöö tõhustamine olemasolevate tugistruktuuridega	X	X	X	X	X	X	Linnapea
3	Tööstusala turundusprogrammi loomine (sh investeerimisvaldkondades kokku leppimine) ja elluviimine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
4	Abistamine ettevõtluse arenguks vajaliku maa leidmisel	X	X	X	X	X	X	Linnapea
5	Elamufondi arendamine, sh mobiilsele tööjõule vajalike üüripindade (nt üürielamu) arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	Puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskuse tegevuse toetamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
7	Tublide ja stabiilsete tegijate tunnustamise jätkamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
8	Kagu-Eesti spetsialistide eluasemete toetuse rakendamine Võru linnas	X	X	X	X	X	X	Linnapea
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
4	~~Loomemajanduskeskuse projekteerimine, rajamine ja inventari soetamine~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~				~~Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala~~
2	Olemasolevate ja taaskasutusele võetavate ettevõtlusalade taristu arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
3	Võrusoo tööstusala etapiline väljaarendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Turismitaristu arendamine (viidad, infosildid, müügiletid jne)	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

5	Veekeskuse rajamise toetamine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
---	-------------------------------	---	---	---	--	--	--	---

4.7 Sotsiaal- ja tervishoiu valdkond

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Tervisedenduse ja -kasvatuse ürituste korraldamine ja sellealase info kättesaadavuse parandamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
2	Sotsiaalhoolekande süsteemi arendamine ja vajadustega vastavusse viimine, sh sotsiaalteenuste ja -toetuste korra pidev ajakohastamine rõhuasetusega proaktiivsetel tegevustel	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
3	Nöörimaa Tugikodu teenuste ja tegevuste arendamine eesmärgiga kujundada välja Võru linna sotsiaaltöökeskus	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
4	Osalemine sotsiaaltöölalastes projektides ja arendustegevustes	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
5	Toetuste ja teenuste kohta käiva info kättesaadavuse parandamine, infovoldiku koostamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6	Eakate sotsiaalhoolekande tegevused:							
6.1	Dementsuse sündroomi all kannatavatele inimestele integreeritud teenuste arendamine (koduteenus, päevahoid, lähedaste nõustamisteenus)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6.2	Koduteenuse arendamine ja laiendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6.3	Pansionaadi rajamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7	Puuetega inimeste sotsiaalhoolekande tegevused:							
7.1	Puuetega inimeste eluruumide kohandamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7.2	Intellektipuudega noortele kogukonnas elamise teenuse teenuskohtade arvu suurendamine ja teiste vajaminevate erihoolekandeteenuste arendamine	X						Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, MTÜ Toetuskeskus Meiela
7.3	MTÜ Puuetega Inimeste Koda ja teiste puuetega inimeste organisatsioonide tegevuse toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

7.4	Sotsiaaltööga tegelevate organisatsioonide toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7.5	Puuetega inimeste tugiteenuste (isikliku abistaja teenus, tugiisikuteenus, koduteenus jne) arendamine ja toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7.6	Sotsiaaltransporditeenuse arendamine ja toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8	Perede ja laste sotsiaalhoolekande tegevused:							
8.1	Vanemlike oskuste arendamine ja toetamine läbi koolitusprogrammide	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.2	Lastele ja peredele suunatud tugiteenuste (tugiisikuteenus, psühholoogilise ja perenõustamise teenused) arendamine ja toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.3	Laste heaolule suunatud projektides osalemine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.4	Koostöö arendamine kogudustega eesmärgiga toetada lastega vähekindlustatud peresid	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.5	Laste ja perede heaolu valdkonna kaardistamine ja analüüs	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.6	Turvakoduteenuse arendamine erinevatele sihtgruppidele (lapsed, lähisuhtevägivalla ohvrid)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.7	Laste ja peredega tegelevate mittetulundusühingute toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8.8	Perepesa loomise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
9	Töötute ja hõivamata isikute sotsiaalhoolekande tegevused:							
9.1	Pikaajaliste töötute tööhõivesse kaasamise programmides osalemine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
9.2	Hõivamata noorte-hõivesse suunamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Nöörimaa Tugikodu laiendamine, kaasajastamine ja energiatõhususe suurendamine		X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala,

								abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Eluruumi tagamise teenuse arendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
3	Elamufondi arendamine sotsiaal-majanduslikult vähekindlustatud inimestele	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
4	Eluruumi tagamise teenuse hoone (Pargikodu) eluruumide renoveerimine koos energiatõhususe suurendamisega	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
5	Liikumisvõimaluste ja ligipääsetavuse parendamine (nt madaldatud kõnniteed, ligipääsud avalikesse hoonetesse) ning kasutajasõbralikumaks muutmine (prügikastid, pingid, haljastus jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	Eakatele ja erivajadustega inimestele uue keskuse rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
7	Linna sauna projekteerimine ja rekonstrueerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
8	Eakate teenusmaja rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Sotsiaalministeerium
9	Tamula järve randa eakatele ja puuetega inimestele vette mineku koha rajamine	X	X	X				abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.8 Haridusvaldkond

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	~~Haridusasutuste pinnakasutuse optimeerimine ja riskasutuse suurendamine~~	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
2	Tugiteenuste analüüs ja koordineeritud pakkumine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
3	Lõimitud valdkondadeülese võrgustikutöö arendamine õpilaste koolist väljalangemise ennetamiseks	X	X	X	X	X	X	
4	Hariduse arengustrateegia koostamine (sh pinnakasutuse ja ressursside optimeerimine ja riskasutuse suurendamine)	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
5	Tehnika- ja tehnoloogiaalase hariduse toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6	Lasteaedades ja koolides laste ujumisõpetuse korraldamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7	Haridustöötajate ja lapsevanemate koolitamise teadlikkuse tõstmise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
8	Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine haridusasutustes	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
9	Hariduses erainitsiatiivi ja hariduse mitmekesisuse võimaldamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
10	Võru keele õppe juurutamine haridusasutustes	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, Võru Instituut
11	Elukestva õppe põhimõtete rakendamine, vastava alase info kättesaadavuse parandamine koostöös Võrumaa Kutsehariduskeskuse, Võru Gümnaasiumi, Töötukassa ja Võrumaa keskraamatukoguga	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala;
12	~~Erituge vajavate laste ja õpilaste arengu toetamise kompetentsikeskuse loomine Võru-Järve Kooli~~	X	X					Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
13	Erirühmade loomine ja arendamine lasteaedades vastavalt vajadusele	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
14	Koolidevahelise koostöö edendamine HEV ja andekate õpilaste toetamiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

15	Õpetajate töö- ja palgakorralduse kaasajastamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
16	Mahetooraine kasutamine haridusasutustes pakutavas toidus vähemalt 20% ulatuses	X	X	X	X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
17	Uuississerändajatest laste ja õpilaste lõimimine eesti keele ja kultuuriruumi	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
Jrk nr	Investeering							Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
	Üldine:							
1	Kompleksne lähenemine haridusasutuste siseruumide ning õuealade arendamisele liikumisharrastuse edendamiseks ja turvalisuse suurendamiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
2	Kõikide linna haridusasutuste internetiühenduse ja kohtvõrkude kaasajastamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
3	Haridusasutuste IKT vahendite uuendamine ja täiustamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
4	Nüüdisaegsete tingimuste loomine kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks haridusasutustes	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
5	MTÜ Tuleviku Tehnoloogiaharidus filiaali (Kood/ Võru) tarbeks ruumide leidmine ja kohandamine ning tegevuse käivitamise toetamine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Ujumisõpet toetava taristu rajamine					X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Lasteaed Okasroosike:							
6	Olemasoleva hoone rekonstrueerimine (sh energiatõhusamaks muutmise) või uue liginullenergia hoone ehitamine, sh õuesõppe klassid, paviljon, parkla ja sissesõidutee	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Lasteaed Punamütsike							
7	~~Olemasoleva hoone rekonstrueerimine (sh energiatõhusamaks muutmise)~~ või Uue hoone ehitamine, sh õuesõppe klassid ja paviljon		X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala,

								abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Lasteaed Päkapikk:							
8	Lasteaia hoone ruumide remont ja energiatõhususe suurendamine	X	X					Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Kreutzwaldi Kool:							
9	~~B-korpuse~~ Olemasolevate hoone osade rekonstrueerimine energiatõhusaks, ligipääsetavuse ja turvalisuse parandamine ning õpikeskkonna mitmekesistamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
	Võru Kesklinna Kool:							
10	Õpilastele mõeldud välipuhkealade ja spordiväljakute rajamine või rekonstrueerimine (õue aktiivsete vahetundide läbiviimiseks atraktsioonid, võimalused kehalisteks tegevusteks)	X						Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
11	Spordihoone rajamine		X	X	X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
12	Õppehoone ruumide kohandamine tuge vajavate õpilaste õppe korraldamise tarbeks	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Järve Kool:							-
13	Järve Kooli uue õppehoone ehitamine ja eritoekeskuse rekonstrueerimine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
14	Järve kooli teenindamiseks vajaliku parkla rajamine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
	Võru Muusikakool:							
15	Vajaliku inventari soetamine (sh pillipargi uuendamine)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
16	Muusikakooli hoone energiasäästlikumaks muutmine ja ligipääsetavuse parandamine (sh lift ja proovisaali ehitamine)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

	Võru Kunstikool:							
17	Uute ruumide kohandamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
18	Vajaliku inventari soetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

4.9 Kultuurivaldkond

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Huvitegevuse ja huvihariduse toetamine eri eagrupidetele	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
2	~~Võru linnateatri tegevuse taasolustamine ja toetamine~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, SA Võru Kannel~~
3	Loomeinimeste ühistevuse toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
4	Pärimuskultuuri rõhutavate algatuste ja sündmuste toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
5	Võru linna positiivset mainet kujundavate suurürituste toetamine sh ~~Võru Linnapäevad~~ , Võru Pärimustantsu Festival, Võru Lastefestival, Võhandu maraton, Uma mekk laat, Uma Pido, Euroopa kultuuripealinn - Tartu 2024	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
6	Võrumaaga seotud kunstnike loomingu eksponeerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
7	Muuseumide ajakohastamise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, Vana-Võromaa Kultuurikoda
8	Avaliku linnaruumi kasutamise propageerimine (sh keskväljakul tegevuste korraldamine)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
9	Minigolfväljaku rajamise toetamine				X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala

10	Maakondliku (regionaalse) kultuurikeskuse kontseptsiooni väljatöötamine (sh linna teatri- ja kinomaja) ja elluviimine Võru Kandle baasil	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, SA Võru Kannel
11	Kultuuriliselt mitmekesiste eneseväljenduse võimaluste loomine eri eas uussisserändajatele	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
Jrk nr	Investeering	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Kultuurimaja Kannel juurde kino- <i>blackbox</i> saalide ehitus	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, SA Võru Kannel
2	Kandle aia arendamine (sh lava rekonstrueerimine), sh uute kasutusvõimaluste leidmine ja parkimisprobleemide lahendamine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võru Kannel
3	Kultuurimaja Kannel kaasajastamise ja energiatõhususe suurendamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võru Kannel
4	Võrumaa Keskraamatukogu I korruse rekonstrueerimine ja sisustamine ~~hoone rekonstrueerimine (sh energiasäästlikkuse suurendamine), sisustuse kaasajastamine ning parkla rekonstrueerimine ja laiendamine~~	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
5	Võru Katariina kiriku rekonstrueerimise toetamine	X	X	X	X			Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
6	~~Vana-Võromaa Kultuurikoja kaasajastamise toetamine~~ F. R. Kreutzwaldi 16 ja Katariina allee 11 hoonete baasil Vana-Võromaa elamuskeskuse loomise toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
7	Koreli oja rohekoridori rekreatsiooniala edasiarendamine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
8	Juudi pargi laste mänguväljaku laiendamine ja välijõusaali rajamine		X	X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

9	Skatepargi arendamine		✗	✗	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
10	Tamula-Vagula veematkaraja loomine				X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Võru Vallavalitsus
11	Ümber Tamula järve kulgeva matkaraja rajamine koostöös Võru vallaga			X	X	X		Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Võru Vallavalitsus
12	Pallimänguväljakute rekonstrueerimine ja uute rajamine erinevates piirkondades koostöös erinevate osapooltega	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
13	Kunstmurukattega jalgpallihalli rajamise toetamine		✗	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, FC Helios Võru
14	Andsumäe suusahüppetorni rekonstrueerimise toetamine	X	X					Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võru Spordikeskus, Võru Vallavalitsus
15	Kubija tervise- ja rekreatsioonikeskuse arendamine, sh uue peahoone ehitamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võru Spordikeskus
16	~~Heitealade väljaku rajamine~~				✗	✗		~~Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala~~
17	Veespordi harrastusvõimaluste loomise toetamine Võru linna veekogudel	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
18	Multifunktsionaalse siseskatepargi rajamine	✗	✗	X	X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala,

								abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
19	Talispordihoaega pikendavate tegevuste toetamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
20	Kelgumägede rajamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
21	Roosisaare silla rekonstrueerimine ja atraktiivsuse tõstmine (helid, valgustus jne)			X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, Taristuhaldus OÜ
22	Võru linna kui avaliku kunstigalerii kontseptsiooni väljatöötamine ja arendamine (seinamaalingud, skulptuurid jne)	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
23	Kreutzwaldi teemapargi loomine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
24	Võrumaa Keskraamatukogu IKT vahendite uuendamine ja täiustamine ning kaasaegse keskkonna loomine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
25	Parkuurpargi rajamine			X	X	X	X	Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
26	Lauluväljaku heas kasutuskorras hoidmine	X	X	X	X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
27	Võru Spordikeskuse kaasajastamise ja energiatõhususe suurendamise toetamine	X	X	X				Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võru Spordikeskus

28	Reketialade halli ja väliväljakute rajamise toetamine	X	X	X	X	X	X	MTÜ Tenniseklubi VSOP, MTÜ Võru Sulgpalliklubi, SA Võru Spordikeskus Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala
29	Jäähalli rajamise toetamine				X	X		Abilinnapea (haridus ja sotsiaaltöö) vastutusala, abilinnapea (linnamajandus) vastutusala, SA Võrumaa Arenduskeskus
30	Multifunktsionaalse vabaajakeskuse (veekeskus ja muud spordirajatised) maa soetamine ja tugitaristu rajamine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
31	Kaasaegse ja reguleeritavate raskustega väljõusaal rajamine	X	X	X				Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala

4.10 Juhtimine

Jrk nr	Tegevus	Aastad						Vastutaja
		2024	2025	2026	2027	2028	2029+	
1	Linna tegevuseks mittevajalike kinnistute müük ja vajalike ost	X	X	X	X	X	X	Linnapea
2	Võru linna ja sõpruslinnade organisatsioonide vahelise koostöö toetamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
3	Ajakohaste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite tagamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea

4	Linnavalitsuse heade töötingimuste tagamine ja teenistujate pädevuse tõstmine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
5	~~Haldusteenuste keskuse rajamine~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~X~~	~~Linnapea~~
6	Tartu tn 25 hoone energiatõhususe suurendamine ja arendamine avalike teenuste pakkumiseks	X	X	X	X	X	X	Linnapea
7	Jüri tn 11, Tartu tn 25 projekteerimine ja rekonstrueerimine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
8	Linnale kuuluvate avalike hoonete sisekliima pidev monitoorimine ja meetmete rakendamine nõuetele vastava sisekliima tagamiseks	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
9	Haldusvõimekuse tõstmiseks uuringute läbiviimine ja vajalike meetmete rakendamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea
10	Kriisiennetus ja meetmete rakendamine	X	X	X	X	X	X	Abilinnapea (linnamajandus) vastutusala
11	Kaasamiskultuuri arendamine linna juhtimisprotsessides	X	X	X	X	X	X	Linnapea
12	Nutika valitsemise arendamine ja rakendamine	X	X	X	X	X	X	Linnapea

Toomas Sarapuu
volikogu esimees